

1946 MAJ. 23.

352.

ÉRDEKES ÚJÍTÁSOK a készülő fővárosi törvényben

A főváros törvényhatósági bizottsága egyik legközelebbi közgyűlésén külön bizottságot küld ki a fővárosi törvény revíziójának előkészítésére. Az új fővárosi törvény tervezetét pártközi értekezlet már tárgyalta s minden párt részéről *sürgősnek* minősítette ennek a kérdésnek rendezését, mert bizonyos vonatkozásban törvénytől állapottal van a főváros önkormányzatában. All ez elsősorban a közgyűlésre, amelynek elnöke a régi fővárosi törvény szerint a főpolgármester és neki egyes tisztviselői kategóriákban kinevezési joga is van. Főpolgármestere viszont nincsen a fővárosnak, a főpolgármesteri hatáskört a közgyűlés önkormányzati elnöke tölti be s működésében a közgyűlési ügyrend irányadó.

Visszaállítják az önkormányzat jogait

Az új fővárosi törvénytervezet, amelynek előkészítésére az adminisztráció még múlt évben utasítást kapott, az autonómia jogait biztosítja a régi törvénnyel szemben. Az 1920-as évek óta a változó kormányok állandóan szűkítették az önkormányzat jogait. Az egymást követő törvények célja mindig az volt, hogy a kormány befolyását minél nagyobb mértékben biztosítsák, de ezek a kormányok semmiféle mesterkedéssel nem tudták elérni, hogy a törvényhatósági bizottságban kormánypárti többség legyen. A választott bizottsági tagokkal szemben bevezették az örökös bizottsági tagok rendszerét, a közgyűlést megfellelték hivatásbeli, szakszerűségi, kinevezett tagokkal, ám még ezt követően is szükségessé vált, hogy elvegyék a közgyűlés választási jogát s a tisztviselők nagyobbik része kinevezés útján jutott magasabb állásba.

Az ellenzék esztendőknél át harcolt ezek ellen a törekvések ellen, erkölcsellenek és közérdekellesnek bélyegezte, hogy a tisztviselői állásoknál a pártszempontok is érvényesüljenek. A folyton módosított törvények egyre szűkebbre vonták a tisztviselőválasztási jogot, végül az 1930. évi XVIII. törvény-cikk és az ezt kiegészítő 1934. évi módosítás az induló állásokra való kinevezést a főpolgármester hatáskörébe utalta, az oktatók kinevezését pedig miniszteri jóváhagyástól tette függővé, ami végeredményben azt jelentette, hogy a kinevezendők és előléptetendők listáját a kultuszminisztériumban állították össze. A legszörnyesebb állapotban az önkormányzat jogait a Gömbös-kor-

mány idején voltak, ezek ellen az intézkedések ellen az akkori közgyűlés pártkülönbség nélkül tiltakozott.

Tiszteletdíjat kapnak a közgyűlés elnöke és alelnökei

Az új törvénytervezet a közgyűlés vezetését illetően a gyakorlatban most alkalmazott „közgyűlési ügyrend” intézkedéseit veszi figyelembe. A főpolgármesteri állás tehát megszűnik, a törvényhatóság elnökét és alelnökeit a közgyűlés választja. A közgyűlés elnökének a főpolgármester ellenőrzési jogát is biztosítja a tervezet, kinevezési jogok nélkül, tekintettel azonban arra, hogy az ellenőrzés nagy munkával jár, megmarad az elnök mellett a fővárosi számszék szervezete is. A törvény lehetővé teszi, hogy a közgyűlés az elnöknek, alelnököknek és jegyzőknek tiszteletdíjat állapíthasson meg, ami nem számítható be nyugdíjba. A tisztviselők kinevezési, illetve előléptetési joga visszaszáll a polgármesterre, illetően a közgyűlésre.

Hivatalnok-Tanács vagy törvényhatósági tanács?

A törvényhatósági bizottságot a törvénytervezet szerint háromenként teljesen megújítják. A választásokat az őszi hónapok egyikén tartják. Nyílt kérdés, amit a különbizottság javaslatát alapján kell eldönteni, hogy visszaállítsák-e a régi jogkörű hivatalnoktanácsot, vagy újra életre hívják a törvényhatósági tanácsot. A jelenlegi törvényes rendelkezések értelmében mindenben a polgármester dönt és mindenért ő felelős. Ha a hivatalnok-tanács működik, akkor ennek nevében történnek az intézkedések, amelyeket a polgármester hajt végre. Ez a gyorsabb módja a közigazgatás vezetésének, viszont a pártokban sok híve van a törvényhatósági tanácsnak, amelyben az önkormányzat emberei ülnek. Ez már nagyobb testület, mozgása is nehezekebb, viszont előnye, hogy nagy mértékben tehermentesíti a közgyűlést, mert közgyűlési tárgyalásra csak bizonyos elvi jelentőségű, vagy nagyobb értékű ügyek kerülnek.

A különbizottság javaslatait ismét a pártközi értekezlet elé viszik, majd a közgyűlési határozatot felterjesztik a kormányhoz, hogy a végleges törvénytervezetet a belügyminiszter a törvényhozás vitája alá bocsáthassa.